

Roditeljska odgovornost - Rumunjska

SADRŽAJ

- 1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?
- 2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?
- 3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?
- 4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?
- 5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?
- 6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?
- 7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?
- 8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?
- 9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?
- 10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?
- 11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?
- 12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?
- 13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?
- 14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?
- 15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?
- 16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?
- 17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U rumunjskom građanskom zakoniku (*Codul Civil*) upotrebljava se pojam **roditeljske odgovornosti**. **Roditeljska odgovornost** podrazumijeva sva prava i dužnosti u vezi s djetetom i njegovom imovinom. Prava i dužnosti jednako pripadaju obama roditeljima i izvršavaju se u najboljem interesu djeteta. Roditeljska odgovornost izvršava se dok dijete ne stekne punu pravnu sposobnost.

Roditeljska prava i dužnosti (predviđene u članku 487. – 499. Građanskog zakonika i Zakonom br. 272/2004 (*Legea nr. 272/2004*) o zaštiti i promicanju prava djeteta) u odnosu na djecu uključuju sljedeće:

- prava i dužnosti za utvrđivanje i očuvanje identiteta djeteta. Dijete se odmah nakon rođenja upisuje u matičnu evidenciju i ima pravo na ime i državljanstvo. Roditelji biraju ime i prezime djeteta.
- pravo i dužnost odgoja djeteta. Roditelji imaju pravo i dužnost odgajati dijete, skrbiti za zdravlje i tjelesni, psihološki i intelektualni razvoj djeteta, njegovo/njezino obrazovanje, studij i stručno osposobljavanje, u skladu s vlastitim uvjerenjima te karakteristikama i potrebama djeteta.
- pravo i dužnost nadzora nad djetetom.
- pravo i dužnost pružanja potpore djetetu. Roditelji imaju solidarnu obvezu uzdržavati svoje maloljetno dijete. Roditelji moraju uzdržavati odraslo dijete dok ne završi školovanje, ako pohađa visoko obrazovanje, ali najkasnije do 26. godine.
- pravo poduzimati određene odgojne mjere protiv djeteta. Zabranjeno je poduzimati neke mjere, kao što su određeni oblici tjelesnog kažnjavanja, koje bi mogle narušiti tjelesno, psihičko ili emocionalno stanje djeteta.
- pravo tražiti vraćanje djeteta od bilo koje osobe kod koje se dijete nalazi, a koja nema na to pravo,
- pravo roditelja na ponovno ujedinjenje sa svojim djetetom. To je pravo povezano s pravom djeteta da ne bude odvojeno od svojih roditelja osim zbog iznimnih i privremenih razloga (npr. smještajne mjere).
- pravo roditelja na osobni odnos sa svojim djetetom. Osobni odnos s djetetom ostvaruje se primjerice na sljedeće načine: posjećujući dijete u njegovom domu, posjećujući dijete dok je u školi, dijete provodi blagdan sa svakim od roditelja.
- pravo odrediti gdje će biti djetetov dom. Maloljetno dijete živi sa svojim roditeljima. Roditelji koji ne žive zajedno dogovaraju se gdje će biti djetetov dom. U slučaju neslaganja između roditelja odlučuje Skrbnički sud (*Instanța de tutelă*).
- **pravo dati svoj pristanak na zaruke i brak djeteta u slučaju maloljetnika koji su navršili 16 godina; pravo dati suglasnost za posvojenje djeteta,**
- **pravo na žalbu protiv mjera koje su poduzela nadležna tijela u odnosu na dijete i pravo podnositi zahtjeve i poduzimati mjere u vlastito ime i u ime djeteta.**

Prava i dužnosti roditelja (u skladu s člancima 500. – 502. Građanskog zakonika) u pogledu djetetove imovine mogu uključivati sljedeće:

- **upravljanje djetetovom imovinom.** Roditelj nema prava nad imovinom djeteta, niti dijete ima pravo nad imovinom roditelja, osim prava na nasljeđivanje i uzdržavanje. Roditelji imaju pravo i dužnost upravljati imovinom svog maloljetnog djeteta i zastupati ga u pravnim građanskim ispravama ili dati suglasnost za te isprave. Kada maloljetnik navršiti 14 godina on sam ostvaruje svoja prava i izvršava dužnosti, ali uz suglasnost roditelja i Skrbničkog suda, ako je primjenjivo.
- pravo i dužnost zastupati maloljetnika u građanskim ispravama ili dati suglasnost za te isprave. Do 14 godina dijete u građanskim ispravama zastupaju roditelji jer dijete nema pravnu sposobnost. Od 14 do 18 godina dijete samo ostvaruje svoja prava i izvršava dužnosti, ali potrebna je prethodna suglasnost roditelja jer ono ima ograničenu pravnu sposobnost.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Prava i dužnosti jednako pripadaju oboma roditeljima (članak 503. stavak 1. Građanskog zakona): ako su roditelji u braku; nakon razvoda (članak 397. Građanskog zakonika) pripadaju roditelju čije je roditeljstvo utvrđeno ako je dijete rođeno izvan braka i oboma roditeljima ako roditelji žive u registriranom partnerstvu (članak 505. stavak 1. Građanskog zakonika).

(Rastavljeni) roditelji nejednako izvršavaju roditeljsku odgovornost u sljedećim slučajevima: u slučaju prestanka braka razvodom ako Sud smatra da je u interesu djeteta da roditeljsku odgovornost izvršava samo jedan roditelj (članak 398. Građanskog zakonika); u slučaju prestanka braka (članak 305. stavak 2. Građanskog zakonika); ako je dijete rođeno izvan braka, a roditelji ne žive u registriranom partnerstvu (članak 505. stavak 2. Građanskog zakonika).

Roditeljsku odgovornost može izvršavati jedan od roditelja u skladu s člankom 507. Građanskog zakonika kada je drugi roditelj umro ili su mu oduzeta roditeljska prava ili mu je izrečena zabrana i slično.

Roditelji djelomično izvršavaju roditeljsku odgovornost kada prava i dužnosti pripadaju trećoj stranci ili instituciji za skrb (članak 399. Građanskog zakonika).

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Roditelj maloljetnika koji je navršio 14 godina ima roditeljska prava i dužnosti samo u odnosu na dijete. Prava i dužnosti u odnosu na imovinu djeteta pripadaju djetetovom skrbniku ili drugoj osobi.

Skrbništvo nad maloljetnicima utvrđuje se kada su oba roditelja umrla, nepoznata, lišena ostvarivanja roditeljskih prava ili u optužena za kazneno djelo zbog kojeg su im oduzeta roditeljska prava, kada im je izrečena sudska zabrana, nestali su ili su proglašeni mrtvima i ako Sud odluči nakon prestanka posvajanja da je utvrđivanje skrbništva u najboljem interesu maloljetnika.

Skrbništvo se utvrđuje ako o djetetu ne mogu brinuti oba roditelja nakon što su im oduzeta roditeljska prava.

Iznimno, Skrbnički sud može odlučiti smjestiti dijete kod srodnika ili kod druge obitelji ili osobe, uz njezinu suglasnost, ili u instituciju za skrb.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Nakon razvoda, u načelu, roditeljsku odgovornost imaju oba roditelja ili samo jedan roditelj ako za to postoje opravdani razlozi povezani s najboljim interesom djeteta. Drugi roditelj zadržava pravo praćenja odgoja i obrazovanja djeteta te davanja suglasnosti za posvojenje djeteta.

Iznimno, Skrbnički sud može odlučiti smjestiti dijete kod srodnika ili kod druge obitelji ili osobe, uz njezinu suglasnost, ili u instituciju za skrb. Oni ostvaruju prava i dužnosti roditelja u odnosu na dijete (članak 399. Građanskog zakonika).

Ako je dijete rođeno izvan braka i utvrđeno je roditeljstvo oba roditelja, roditelji izvršavaju roditeljsku odgovornost zajedno i jednako ako žive u registriranom partnerstvu. Ako roditelji djeteta rođenog izvan braka ne žive u registriranom partnerstvu, roditeljsku odgovornost može izvršavati samo jedan roditelj.

Postupak za sporazumni razvod braka vodi se kod javnog bilježnika čak i ako su maloljetna djeca rođena u braku, izvan braka ili posvojena, ili ako su se bračni drugovi dogovorili o svim aspektima u vezi s prezimenom nakon razvoda, izvršavanju roditeljske odgovornosti oba roditelja, utvrđivanju doma djeteta nakon razvoda, načinu za očuvanje osobnih odnosa između rastavljenog roditelja i svakog djeteta te o uspostavi doprinosa svakog roditelja odgoju djeteta, obrazovanju, studiju i stručnom usavršavanju djeteta. Ako je u izvješću socijalne službe navedeno da sporazum roditelja o zajedničkom izvršavanju roditeljske odgovornosti ili utvrđivanju doma djeteta nije u interesu djeteta, javni bilježnik odbacuje zahtjev za razvod i upućuje bračne drugove da pokrenu sudski postupak.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Roditelji se mogu dogovoriti o izvršavanju roditeljske odgovornosti ili o mjerama za zaštitu djeteta uz suglasnost Skrbničkog suda, ako je to u najboljem interesu djeteta (članak 506. Građanskog zakonika).

Stranke mogu doći na sud u bilo kojem trenutku tijekom donošenja sudske odluke, čak i ako nisu pozvane, kako bi zatražile donošenje sudske odluke kojom se ozakonjuje njihov dogovor donošenjem sudske odluke o suglasnosti. Sudska odluka o suglasnosti pravomoćna je i izvršiva.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Mirenje je izborno prije upućivanja Sudu. Tijekom postupka sudska tijela moraju obavijestiti stranke o mogućnosti i prednostima postupka mirenja. Ako se mirenjem ne postigne dogovor, sporna pitanja rješavaju se na sudu.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Vidi odgovor na pitanje 1.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Ako sud odluči da će roditeljsku odgovornost izvršavati samo jedan roditelj, taj roditelj može sam odlučivati o pitanjima povezanim s djetetom. Drugi roditelj zadržava pravo praćenja odgoja i obrazovanja djeteta te davanja suglasnosti za posvojenje djeteta.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Roditelji zajednički i ravnopravno izvršavaju roditeljsku odgovornost. U odnosu na treće stranke u dobroj vjeri, ako jedan od roditelja izvršava svakodnevne pravne poslove samostalno u cilju ostvarivanja roditeljskih prava ili ispunjenja roditeljskih dužnosti, pretpostavlja se da ima suglasnost drugog roditelja.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Zahtjeve za zaštitu osoba za koje su nadležni skrbnički i obiteljski sud (*okružni sud ili, prema potrebi, sud specijaliziran za maloljetnike i obitelj*) rješava sud nadležan u mjestu u kojem zaštićena osoba ima boravište ili prebivalište (članak 94. Zakona o parničnom postupku (*Codul de Procedură Civilă*)).

Sud u tužiteljevom mjestu prebivališta nadležan je za zahtjeve za utvrđivanje roditeljstva, a sud u mjestu u kojem prebiva tužitelj-uzdržavana osoba nadležan je za zahtjeve u vezi s potraživanjima za uzdržavanje (uključujući dječji doplatak).

Zahtjevu za sudski poziv moraju biti priloženi preslika rodnog lista maloljetnog djeteta, preslika osobne iskaznice, preslika rješenja o razvodu braka, sporazuma o mirenju (ako ga ima) i svi ostali dokumenti koji se smatraju korisnima za rješavanje predmeta. Za zahtjev nisu potrebni biljezi.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Sud može poduzimati privremene mjere na temelju naloga predsjednika suda tijekom cijele brakorazvodne parnice (posebni postupak s kraćim rokovima za rješavanje) u cilju utvrđivanja doma maloljetne djece, u vezi s obvezom uzdržavanja, isplaćivanjem dječjeg doplatka i korištenju obiteljskog doma (članak 919. Zakona o parničnom postupku).

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Pravna pomoć može se tražiti u skladu s Hitnom odlukom br. 51/2008 (*Ordonanța de Urgență nr. 51/2008*) o javnoj pravnoj pomoći u građanskim stvarima koja je odobrena izmjenama Zakona br. 193/2008 (*Legea nr. 193/2008*), kako je naknadno izmijenjen.

Pravna pomoć može se odobravati zasebno ili kumulativno u obliku pomoći odvjetnika, plaćanja vještaka, prevoditelja ili sudskog tumača, plaćanja troškova ovršitelja, kao i za izuzeća, smanjenja, odgode ili kašnjenja u pogledu plaćanja sudskih pristojbi.

Pravu pomoć mogu dobiti osobe čiji je mjesečni neto prihod po članu obitelji u posljednja sva mjeseca prije podnošenja zahtjeva bio manji od 300 RON. Ako je prihod manji od 600 RON, pravna pomoć obuhvaća 50 % troškova. Međutim, utvrđenim uvjetima ne onemogućuju se podnositelji zahtjeva čiji resursi premašuju kvotu da dobiju pravnu pomoć ako dokažu da ne mogu platiti sudske troškove zbog razlike između životnog standarda u državi prebivališta ili uobičajenog boravišta i države suda.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Protiv sudske odluke u vezi s ostvarivanjem roditeljske odgovornosti (dodatna pitanja uz razvod ili glavno pitanje) moguće se žaliti u roku od 30 dana od njezina donošenja ili može biti podvrgnuta sudskom preispitivanju u slučaju sudske odluke o suglasnosti kojom se potvrđuje suglasnost stranaka.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Ako obveznik uzdržavanja ne izvršava svoju obvezu dobrovoljno, uzdržavana osoba mora o tome obavijestiti sudskog ovršitelja. Sudski ovršitelj od suda traži suglasnost za ovrhu. O tome se odlučuje u zatvorenoj raspravi bez pozivanja stranaka.

Ako je zahtjev za ovrhu odobren, sudski ovršitelj šalje nalog i poziv roditelju ili osobi kojoj je dodijeljen maloljetnik u kojem mu pripućuje datum kada mora dovesti maloljetnika da ga preuzme uzdržavana osoba, ili će mu naložiti da dopusti drugom roditelju da ostvaruje svoje pravo na osobni kontakt s maloljetnikom.

Ako obveznik uzdržavanja ne izvršava svoju dužnost, sudski ovršitelj pokrenut će prisilnu ovrhu u nazočnosti predstavnika Uprave za socijalnu pomoć i zaštitu djece i, prema potrebi, u nazočnosti psihologa i policije. Nitko ne smije zastrašivati maloljetnika ili vršiti na njega pritisak da provede ovrhu.

Ako obveznik uzdržavanja ne izvrši svoju dužnost, kazna koju je odredio sud traje do ovrhe i sudski ovršitelj obavijestit će tužitelja da pokrene sudski progon.

Ako maloljetnik to odbije, sudski ovršitelj poslat će službeno izvješće predstavniku Uprave za socijalnu pomoć i zaštitu djece i nadležni sud naredit će maloljetniku da prođe postupak savjetovanja, koji završava izvješćem psihologa. Ako maloljetnik to odbije nakon ponovnog početka prisilne ovrhe, vjerovnik može tražiti od suda da odredi kaznu.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Na priznavanje odluke o roditeljskoj odgovornosti primjenjuju se odredbe Uredbe (EZ) br. 2201/2003. Zahtjev je upućen sudu u mjestu prebivališta tuženika ili u njegovom mjestu boravišta u Rumunjskoj. Protiv priznavanja moguće je podnijeti žalbu mjesno nadležnom žalbenom sudu (*Curtea de Apel*), ili se može osporiti zahtjevom za sudsko preispitivanje koji se podnosi Visokom kasacijskom sudu (*Înalta Curte de Casație și Justiție*).

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Ako želi osporiti priznavanje odluke o roditeljskoj odgovornosti, zainteresirana osoba može podnijeti zahtjev sudu u mjestu prebivališta tuženika ili u njegovom mjestu boravišta u Rumunjskoj.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U članku 2611. Građanskog zakonika navedeno je da je pravo koje se primjenjuje na roditeljsku odgovornost i zaštitu djece utvrđeno u Konvenciji o nadležnosti, primjenjivome pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji s obzirom na roditeljsku odgovornost i mjere za zaštitu djece koja je donesena u Hagu 19. listopada 1996. i potvrđena Zakonom br. 361/2007.

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJNI-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Posljednji put ažurirano: 27/10/2016